ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร*

STRATEGIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE PHRA WIHAN CLUSTER UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE SI SA KET–YASOTHON

วงค์ชัย ประทุมวงษ์[1], สุรางคนา มัณยานนท์[2] และ สุกัญญา พลศรี[3]

Wongchai Prathumwong[1], Surangkana Manyanon[2] and sukanya phonsri[3]

[1-2]บัณฑิตวิทยาลัย, [3]คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี

[1-2]Graduate School, [3]Faculty of Education Ratchathani University, Thailand

Corresponding Author's Email: Wongchai081229@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2. ศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2568 จำนวน 214 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970) โดยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม 40 ข้อ มีค่า IOC = 1.00 ทุกข้อ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันมีค่าอำนาจจำแนก .478-.742 และค่าความเชื่อมั่น .94 ส่วนแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีค่าอำนาจจำแนก .526-.771 และค่าความเชื่อมั่น .95 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.44, S.D. = .592) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.69, S.D. = .366) และ 2) ข้อเสนอแนะในการพัฒนา คือ ผู้บริหารควรพัฒนาทักษะการคิดเชิงกลยุทธ์ ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลง สนับสนุนการคิดนอกกรอบ (Out-of-the-box Thinking) ของครู ส่งเสริมนวัตกรรมในการบริหารและการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งสร้างการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วม และบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

* Received 11 May 2026; Revised 19 May 2026; Accepted 30 September 2026

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระวิหาร

Abstract

This research aimed to: 1. investigate the current and desirable conditions of the strategic leadership of school administrators, and 2. examine recommendations for the development of strategic leadership among school administrators. The sample group consisted of 214 teachers working in schools within the Phra Wihan Cluster under the Secondary Educational Service Area Office Si Sa Ket–Yasothon during the 2025 academic year. The sample size was determined based on the Krejcie and Morgan (1970) table. Stratified Random Sampling and Simple Random Sampling techniques were employed in the selection process. The research instrument was a 40-item questionnaire with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 1.00 for all items. The questionnaire on the current conditions demonstrated item discrimination values ranging from .478 to .742, with a reliability coefficient of .94, whereas the questionnaire on the desirable conditions showed item discrimination values ranging from .526 to .771, with a reliability coefficient of .95. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings revealed that: 1) the current condition of the strategic leadership of school administrators was overall at a moderate level ($\overline{X}$ = 3.44, S.D. = .592), whereas the desirable condition was overall at the highest level ($\overline{X}$ = 4.69, S.D. = .366); and 2) the recommendations for development indicated that school administrators should enhance their strategic thinking skills, foster an organizational culture that is open to change, encourage teachers' Out-of-the-box Thinking, promote innovation in administration and instructional management, and strengthen teamwork, participation, and a supportive organizational climate conducive to continuous development in order to enable schools to effectively adapt to the digital era.

Keywords: Strategic Leadership, School Administrators, Phra Wihan Cluster

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลให้ระบบการศึกษาไทยต้องเผชิญกับความท้าทาย

ทั้งด้านคุณภาพ ความเหลื่อมล้ำ และการบริหารจัดการ ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพควบคู่กับผู้นำทางการศึกษาที่มีวิสัยทัศน์และสามารถขับเคลื่อนองค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะ “ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์” ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดทิศทาง วางแผนอนาคต และบริหารทรัพยากรขององค์กรให้เกิดประสิทธิผล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรทางการศึกษา ทั้งด้านคุณภาพผู้เรียน ประสิทธิผลขององค์กร และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทจาก “ผู้ควบคุม” ไปสู่ “ผู้นำเชิงกลยุทธ์” ที่สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ สร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมนวัตกรรม และพัฒนาศักยภาพบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Leithwood & Jantzi, 2005) ทั้งนี้ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยังสะท้อนถึงความสามารถในการคิดเชิงระบบ การคาดการณ์อนาคต และการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม ซึ่ง Andrew J. DuBrin (2010) ได้เสนอองค์ประกอบสำคัญไว้ 5 ด้าน ได้แก่ การมีความคิดความเข้าใจระดับสูง การรวบรวมปัจจัยเพื่อกำหนดกลยุทธ์ การคาดหวังและสร้างโอกาสในอนาคต การคิดเชิงปฏิวัติ และการกำหนดวิสัยทัศน์

สหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่าสถานศึกษายังคงเผชิญปัญหาด้านการนำกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้ในการกำหนดทิศทางองค์กร การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และการแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้การขับเคลื่อนนโยบายและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (พระครูสุตวรธรรมกิจ, 2561) สอดคล้องกับผลการทดสอบ O-NET ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพระวิหารที่ยังอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร, 2568) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพระวิหาร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนในสหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2568 มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 8 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 480 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนในสหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2568 มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 8 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 480 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 214 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี นำหนังสือดังกล่าวและแบบสอบถาม เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียน สหวิทยาเขตพระวิหาร ด้วยตนเองและรับกลับคืนด้วยตนเอง

3.2 คัดเลือกแบบสอบถามเฉพาะที่มีความสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ

3.3 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ภายในปีการศึกษา 2568

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ด้วยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51–5.00	สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51–4.50	สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
2.51–3.50	สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
1.51–2.50	สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
1.00–1.50	สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษา สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร วิเคราะห์ด้วยการหา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร **โดยรวมและรายด้าน**

n = 214

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการมีความคิดความเข้าใจระดับสูง	3.63	.910	มาก	4.64	.498	มากที่สุด
2. ด้านการรวบรวมปัจจัยเพื่อกำหนดกลยุทธ์	3.45	.485	ปานกลาง	4.67	.339	มากที่สุด
3. ด้านการคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต	3.33	.514	ปานกลาง	4.76	.288	มากที่สุด
4. ด้านการคิดเชิงปฏิวัติ	3.31	.539	ปาน	4.78	.271	มากที่สุด

			กลาง			
5. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์	3.47	.511	ปาน กลาง	4.60	.434	มากที่สุด
รวม	**3.44**	**.592**	**ปานกลาง**	**4.69**	**.366**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 พบว่า **สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร** โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.44, S.D. = .592) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการมีความคิดความเข้าใจระดับสูง ($\bar{X}$ = 3.63, S.D. = .910) และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X}$ = 3.47, S.D. = .511) 2. ด้านการรวบรวมปัจจัยเพื่อกำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X}$ = 3.45, S.D. = .485) 3. ด้านการคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ($\bar{X}$ = 3.33, S.D. = .514) และ 4. ด้านการคิดเชิงปฏิวัติ ($\bar{X}$ = 3.31, S.D. = .539) **สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร** โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.69, S.D. = .366) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1. ด้านการคิดเชิงปฏิวัติ ($\bar{X}$ = 4.78, S.D. = .271) 2. ด้านการคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ($\bar{X}$ = 4.76, S.D. = .288) 3. ด้านการรวบรวมปัจจัยเพื่อกำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X}$ = 4.67, S.D. = .339) 4. ด้านการมีความคิดความเข้าใจระดับสูง ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = .498) และ 5. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = .434)

สะท้อนให้เห็นว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะด้านการคิดเชิงปฏิวัติและด้านการคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารยังมีข้อจำกัดในการปรับตัวเชิงนวัตกรรมและการมองการณ์ไกลในบริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน สำหรับสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการคิดเชิงปฏิวัติและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถในการคิดเชิงนวัตกรรม กล้าปรับเปลี่ยน และสามารถสร้างโอกาสใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาองค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี ดังนั้น การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงอนาคต การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ และการสร้างนวัตกรรมในองค์กร เพื่อให้ผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2. ผลการศึกษา ข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า

มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดเชิงกลยุทธ์ โดยส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลง และสนับสนุนการคิดนอกกรอบ (Out-of-the-box thinking) ของครูเน้นการสร้างนวัตกรรมในการบริหารและการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร และการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

อภิปรายผล

อภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการมีความคิดความเข้าใจระดับสูง และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ 2. ด้านการรวบรวมปัจจัยเพื่อกำหนดกลยุทธ์ 3. ด้านการคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต และ 4. ด้านการคิดเชิงปฏิวัติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงมีการพัฒนาทักษะด้านการคิด วิเคราะห์ และการกำหนดทิศทางองค์กรเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร บุคลากร และการบริหารจัดการภายในองค์กร ส่งผลให้การขับเคลื่อนกลยุทธ์ยังไม่ต่อเนื่องและไม่ครอบคลุมทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีความคิดความเข้าใจระดับสูง เนื่องจากผู้บริหารสามารถวิเคราะห์สถานการณ์และตัดสินใจเชิงบริหารได้ดีตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคิดเชิงปฏิวัติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารบางส่วนยังขาดความกล้าในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารหรือการนำนวัตกรรมใหม่มาใช้ เพราะกังวลต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง รวมถึงข้อจำกัดด้านงบประมาณและบริบทของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ การพัฒนานวัตกรรม และการบริหารเชิงรุก เพื่อให้สามารถปรับตัวและขับเคลื่อนองค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา อินทร์ศรี (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการคิดเชิงปฏิวัติมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เนื่องจากผู้บริหารยังขาดการส่งเสริมนวัตกรรมและการบริหารเชิงเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง **สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**

มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1. ด้านการคิดเชิงปฏิวัติ 2. ด้านการคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต 3. ด้านการรวบรวมปัจจัยเพื่อกำหนดกลยุทธ์ 4. ด้านการมีความคิดความเข้าใจระดับสูง และ 5. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคาดหวังให้ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการองค์กรได้อย่างทันสมัย มีวิสัยทัศน์ และสามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคิดเชิงปฏิวัติ เนื่องจากบุคลากรต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม การบริหารรูปแบบใหม่ และการพัฒนาองค์กรให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น ขณะที่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารส่วนใหญ่มีการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรไว้อยู่แล้วในระดับหนึ่ง ทำให้บุคลากรมองว่าเป็นด้านที่ได้รับการพัฒนาอยู่ก่อนแล้ว ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะการบริหารเชิงนวัตกรรม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการกำหนดทิศทางองค์กร เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของการศึกษาในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกฤต แก้วคำ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยบุคลากรมีความต้องการให้ผู้บริหารมีความสามารถด้านการคิดเชิงนวัตกรรมและการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาองค์กรให้ทันต่อยุคดิจิทัล

2. ข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่ามีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดเชิงกลยุทธ์ โดยส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลง และสนับสนุนการคิดนอกกรอบ (Out-of-the-box thinking) ของครูเน้นการสร้างนวัตกรรมในการบริหารและการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร และการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบริบทของการศึกษาในยุคดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สถานศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวทั้งด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีและความต้องการของผู้เรียนในอนาคต นอกจากนี้ผู้บริหารยังควรส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กร อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่มี

ประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน และขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรให้พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญา ศรีสวัสดิ์ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ควรมุ่งเน้นการสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งนวัตกรรม การทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมของบุคลากร เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการและปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิผลต้องขับเคลื่อนผ่าน “ระบบความร่วมมือในองค์กร” ผลการวิจัยชี้ว่า การพัฒนาให้เกิดผลจริงต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการสร้างบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวและยกระดับคุณภาพได้ในยุคดิจิทัล ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 1 ระบบความร่วมมือในองค์กร

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุป จากการศึกษาเกี่ยวกับ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการมีความคิดความเข้าใจระดับสูง และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ 2. ด้านการรวบรวมปัจจัยเพื่อกำหนดกลยุทธ์ 3. ด้านการคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต และ 4. ด้านการคิดเชิงปฏิวัติ สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1. ด้านการคิดเชิงปฏิวัติ 2. ด้านการคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต 3. ด้านการรวบรวมปัจจัยเพื่อกำหนดกลยุทธ์ 4. ด้านการมีความคิดความเข้าใจระดับสูง และ 5. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์

2. ข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดเชิงกลยุทธ์ โดยส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลง และสนับสนุนการคิดนอกกรอบ (Out-of-the-box thinking) ของครูเน้นการสร้างนวัตกรรมในการบริหารและการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร และการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยเพื่อนำไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพระวิหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ประเด็นที่หน่วยงานต้นสังกัดควรตระหนักและให้ความสำคัญ โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ควรกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาโดยเน้นการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในทุกมิติ โดยเฉพาะด้านการคิดเชิงปฏิวัติและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ซึ่งเป็นด้านที่มีช่องว่างสูงระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ควรจัดโครงการอบรม สัมมนา และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นทักษะการคิดเชิงกลยุทธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล การสร้างนวัตกรรม และการบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ผู้บริหารสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ควรสนับสนุนงบประมาณ เทคโนโลยี และระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์ข้อมูล วางแผน และตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ได้อย่างแม่นยำและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

จากผลการศึกษามีประเด็นที่ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ควรตระหนักและให้ความสำคัญ โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ผู้บริหารควรมุ่งพัฒนาตนเองด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงระบบ และการคิดเชิงนวัตกรรม โดยเปิดรับแนวคิดใหม่ ๆ และส่งเสริมการคิดนอกกรอบ เพื่อให้สามารถกำหนดทิศทางของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง

2.2 ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรในการพัฒนาองค์กร สร้างบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลง และสนับสนุนการทำงานเป็นทีม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.3 ผู้บริหารควรนำข้อมูลเชิงประจักษ์มาใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และแผนพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารมีความแม่นยำ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับตัวแปรที่มีอิทธิพล เช่น วัฒนธรรมองค์กร สมรรถนะดิจิทัล หรือการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด

3.2 ควรใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยเพิ่มการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สามารถอธิบายบริบทและสาเหตุของผลการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.3 ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังพื้นที่หรือระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน เช่น ระดับประถมศึกษา หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยและเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

ธนกฤต แก้วคำ. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา. วารสารวิชาการและวิจัยทางการศึกษา, 10(1), 87–99.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.

พระครูสุตวรธรรมกิจ. (2561). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์. จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.

เยาวรินทร์ ยิ้มรอด. (2560). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในภาคตะวันตก. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 8(2), 112–124.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. บริษัทพริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.

สุพัตรา อินทร์ศรี. (2563). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ, 8(32), 145–156.

Andrew J. DuBrin. (2010). Principles of leadership (6th ed.). South-Western Cengage Learning.

DuBrin, A. J. (2010). Leadership: Research findings, practice, and skills. South-Western Cengage Learning.

Kenneth Leithwood, & Doris Jantzi. (2005). A review of transformational school leadership research 1996–2005. Leadership and Policy in Schools, 4(3), 177–199.